

ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ΄ ΤΑΞΗΣ
 ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
 ΤΡΙΤΗ 1 ΙΟΥΝΙΟΥ 2004
 ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
 ΘΕΜΑΤΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
 ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ
 ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΠΕΝΤΕ (5)

ΟΜΑΔΑ Α΄

ΘΕΜΑ Α1

A.1.1. Να δώσετε το περιεχόμενο των παρακάτω όρων:

- α. Ορεινοί
- β. Στρατιωτικός Σύνδεσμος
- γ. Εθνικό Κόμμα
- δ. Πατριαρχική Επιτροπή

Μονάδες 12

A.1.2. Να γράψετε στο τετράδιό σας τα γράμματα της Στήλης Α και δίπλα στο καθένα από αυτά τους αριθμούς της Στήλης Β που προσδιορίζουν τις καινοτομίες που αντιστοιχούν στα Συντάγματα της Στήλης Α (σε κάθε γράμμα της Στήλης Α αντιστοιχούν περισσότεροι του ενός αριθμοί).

Στήλη Α: ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑ	Στήλη Β: ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΕΣ
α. Σύνταγμα του 1844	1. ψήφος με σφαιρίδια 2. μονιμότητα των δικαστικών και των δημοσίων υπαλλήλων 3. δωρεάν εκπαίδευση
β. Σύνταγμα του 1864	4. καθολική ψηφοφορία για άνδρες 5. αρχή λαϊκής κυριαρχίας 6. ασυμβίβαστο μεταξύ στρατιωτικής και δημοσιοϋπαλληλικής ιδιότητας με το βουλευτικό αξίωμα
γ. Σύνταγμα του 1911	7. βασιλευόμενη δημοκρατία 8. απαγόρευση της δουλείας

Μονάδες 8

ΘΕΜΑ Α2

A.2.1. Πώς διαμορφώθηκε η διαδικασία επιλογής των υποψηφίων βουλευτών και το εκλογικό σύστημα στην Ελλάδα κατά το τελευταίο τέταρτο του 19ου αιώνα ;

Μονάδες 15

A.2.2. Πώς εκφράστηκε η διάσταση προσφύγων και γηγενών ύστερα από την μικρασιατική καταστροφή στην οικονομική, πολιτική και κοινωνική ζωή;

Μονάδες 15

ΟΜΑΔΑ Β΄

ΘΕΜΑ Β1

Αντλώντας στοιχεία από τα κείμενα και τον πίνακα που σας δίνονται και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις, να **αναζητήσετε** τους λόγους της μετανάστευσης των Ελλήνων, κυρίως στις Η.Π.Α., στα τέλη του 19ου αιώνα, και να **εκτιμήσετε** την έκταση και τα οφέλη που προέκυψαν για την ελληνική οικονομία ως τις αρχές του 20ου αιώνα.

Μονάδες 25

α. Η παραγωγική έκρηξη και η κατάρρευση του εμπορίου της ελληνικής σταφίδας ενέτειναν την υπερατλαντική μετανάστευση από τις σταφιδοπαραγωγικές περιοχές, καθώς και από τις γειτονικές, οι οποίες τους έστελναν εποχικούς εργάτες. Η ελληνική σταφιδοπαραγωγή είχε επωφεληθεί από την επιδημία φυλλοξήρας, που είχε πλήξει τα γαλλικά αμπέλια γύρω στα τέλη της δεκαετίας του 1860 και είχε αποδεκατίσει τη γαλλική παραγωγή. Η Ελλάδα κινήθηκε με τρόπο ώστε να καλύψει το κενό στην παγκόσμια αγορά, όπου οι τρεις κύριοι αγοραστές ήταν η Μεγάλη Βρετανία, η Γερμανία και η Ρωσία. Καθώς οι τιμές του εξαγόμενου προϊόντος ανέβηκαν στα ύψη, η σταφιδοκαλλιέργεια αντικατέστησε την

ελαιοκαλλιέργεια όπως και την καλλιέργεια σιτηρών... Η ευημερία αφορούσε πρωτίστως τους σταφιδεμπόρους και τους τοκογλύφους και έλαβε τέλος στη δεκαετία του 1890.

(Ιστορία της Ελλάδας του 20ού αι., Αλ. Κιτροέφ, «Η υπερατλαντική μετανάστευση», τ.Α₁ σ. 134).

β.

Μετανάστευση προς τις Η.Π.Α (1880-1920)

	Αριθμός μεταναστών	Πληθυσμός των χωρών το 1910	%
Ελλάδα	370.000	2.800.000	13,2
Ιταλία	4.776.000	34.700.000	12,7
Ισπανία	109.000	20.000.000	0,5
Πορτογαλία	203.000	5.500.000	3,7
Ρουμανία	85.000	7.200.000	1,2
Βουλγαρία	65.000	4.300.000	1,5

(Κ. Τσουκαλά, «Εξάρτηση και αναπαραγωγή», σ.σ. 148-149)

γ. Στον πελοποννησιακό και αθηναϊκό Τύπο δημοσιεύονταν τακτικά ιστορίες, όπου περιγραφόταν ο πλούτος αγροτικών περιοχών, χάρη στα εμβάσματα ή την επιστροφή των ίδιων των μεταναστών. Εδώ θα πρέπει να σημειωθεί ότι στα συγκεκριμένα παραδείγματα περιλαμβανόταν η παρακμή της τοκογλυφίας στις επαρχίες, χάρη στα διαθέσιμα σ' αυτές τις περιοχές κεφάλαια, τα οποία στέλνονταν από το εξωτερικό. Στην Πελοπόννησο, τα εμβάσματα προκάλεσαν την αναγκαστική πτώση των επιτοκίων από 25% σε 6-8% και την ουσιαστική εξαφάνιση των δανειστών που είχαν αρχίσει να πλουτίζουν. Επίσης αυξήθηκε η αξία της γης και της εργασίας.

(Ιστορία της Ελλάδας του 20ού αι., Αλ. Κιτροέφ, «Η υπερατλαντική μετανάστευση», τ.Α₁ σ. 141-142)

ΘΕΜΑ Β2

Αντλώντας στοιχεία από τα παρακάτω κείμενα και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις, να καταγράψετε τα αποτελέσματα από την επιβολή του Διεθνούς Οικονομικού Ελέγχου (1898) στην Ελλάδα.

Μονάδες 25

Κείμενα

α. Η πτώχευση της Ελλάδας ως αναπόφευκτο αποτέλεσμα μιας τέτοιας δανειακής επιβάρυνσης εξανάγκασε το ελληνικό κράτος να αποδεχθεί τη μέγιστη των ταπεινώσεων, την επιβολή του Διεθνούς Οικονομικού Ελέγχου. Η διεθνής οικονομική επιτροπή, η οποία συστάθηκε με υπόδειξη των Μεγάλων Δυνάμεων, αποτελείτο από εκπροσώπους των ξένων τραπεζών και έδρευε στο ελληνικό έδαφος, ενώ ο ρόλος της δεν σταματούσε στον έλεγχο και τη διαχείριση των εσόδων του κράτους, αλλά προχωρούσε και στη βαρύνουσα γνωμάτευση για την έκδοση χρήματος, για τη σύναψη δανείων και γενικά για όλα σχεδόν τα δημοσιονομικά θέματα. Οι υπερεξουσίες αυτές της διεθνούς οικονομικής επιτροπής ουσιαστικά αναιρούσαν για μεγάλο χρονικό διάστημα τις εξουσίες της ελληνικής κυβέρνησης και του Κοινοβουλίου, καθώς οι αποφάσεις του κράτους για σχεδιασμούς οικονομικής ανάπτυξης ελέγχονταν από εξωελλαδικά κέντρα, ερήμην του ελληνικού λαού.

(Σ. Τζόκα, «Ανάπτυξη και Εκσυγχρονισμός στην Ελλάδα στα τέλη του 19ου αιώνα», σσ. 188-189)

β. Το μέγεθος του τραυματισμού της εθνικής φιλοτιμίας μπορεί να γίνει κατανοητό, αν αναλογισθεί κανείς ότι πριν από τον πόλεμο οι έλληνες πολιτικοί ήταν πεπεισμένοι ότι ο οικονομικός έλεγχος από ξένους ήταν ασυμβίβαστος με το αντιπροσωπευτικό σύστημα διακυβέρνησης, αφού αφαιρούσε από τον έλεγχο του κοινοβουλίου τη φορολογική πολιτική, που αποτελούσε τη βασική αρμοδιότητά του. Όπως έλεγε ο βουλευτής

Άρτας και πρώην υπουργός Οικονομικών Κων/νος Καραπάνος «μόνον εις τα ασιατικά έθνη, τα μη έχοντα την συναίσθησιν της εθνικότητας αυτών, και τα διεπόμενα υπό του θείου δικαίου, είναι δυνατή η επιβολή και η λειτουργία ξενικού ελέγχου». Σύμφωνα με αυτή τη λογική, στην κοινοβουλευτική Ελλάδα δεν μπορούσε να επιβληθεί ένα σύστημα που εφαρμόστηκε στη θεοκρατική Οθωμανική Αυτοκρατορία.....

.....
Στην πράξη, η λειτουργία του ελέγχου στην Ελλάδα πέτυχε απόλυτα στην αποστολή προστασίας των συμφερόντων των ομολογιούχων. Στη συνέχεια όμως αδιαφόρησε για τον εξορθολογισμό των ελληνικών δημοσιονομικών πραγμάτων, ακόμη και σε περιπτώσεις που παραβιάζονταν το πνεύμα της ρύθμισης και οι ρητοί περιορισμοί του νόμου ΒΦΙΘ του 1898.

(Ιστορία της Ελλάδας του 20ου αι., Χρ. Χατζηιωσήφ, «Η Μπελ Επόκ του Κεφαλαίου», σσ. 312, 316).

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, κατεύθυνση, εξεταζόμενο μάθημα). Να μην αντιγράψετε τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Καμιά άλλη σημείωση δεν επιτρέπεται να γράψετε. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα, τα οποία και θα καταστραφούν μετά το πέρας της εξέτασης.
3. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα.
4. Κάθε τεκμηριωμένη απάντηση είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: μετά τη 10.30΄ πρωινή.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

ΟΜΑΔΑ Α΄

ΘΕΜΑ Α1

A.1.1

Από το σχολικό βιβλίο

α. Ορεινοί: σελ . 79, «Οι ορεινοί απαρτίστηκαν..... πλοιοκτητών»

β. Στρατιωτικός Σύνδεσμος: σελ. 88-89, «Το 1909 συντελείται.... μέσω της βουλής»

γ. Εθνικό Κόμμα: σελ. 94, « Το Εθνικό Κόμμα..... οι Βενιζελικοί»

δ. Πατριαρχική Επιτροπή: σελ. 145, «Τον Οκτώβριο του 1918.... της Ελληνικής Κυβέρνησης».

A.1.2

α. 3, 4, 8

β. 1, 5, 7

γ. 2, 6

ΘΕΜΑ Α2

A.2.1

Απ'το σχολικό βιβλίο , σελ.84-85, «Για την επιλογή.... κύρος στη δημόσια ζωή».

A.2.2

Απ'το σχολικό βιβλίο , σελ167-168, «Η διάσταση προσφύγων... στη νέα πατρίδα τους».

Για τη διάσταση γηγενών- προσφύγων στην κοινωνική ζωή θα μπορούσε να δοθεί και η παράγραφος σελ. 167, «Σε γενικές γραμμές υπήρχε.... συχνά αμφισβητούσαν».

ΟΜΑΔΑ Β΄

ΘΕΜΑ Β1

Για την απάντηση σ' αυτό το ερώτημα χρειάζονταν συνδυασμός γνώσεων από το σχολικό βιβλίο σελ. 43, «Η μεγάλη μάζα των Ελλήνων... μεγάλων κεφαλαίων της οικογένειας», και σελ. 50, «Το 1910 οι πρόοδοι... εμβασμάτων των μεταναστών», καθώς και στοιχείων από τις αντίστοιχες πηγές. Οι υποψήφιοι έπρεπε να εστιάσουν κυρίως στο πρόβλημα της σταφιδικής κρίσης ως βασικότερης αιτίας της μετανάστευσης από το κείμενο α, στη συνέχεια να σχολιάσουν από τον πίνακα (β) το ποσοστό μεταναστών που παρουσιάζει η Ελλάδα σε σχέση με τον πληθυσμό της που είναι και το υψηλότερο από όλες τις ευρωπαϊκές χώρες και τέλος απ'το κείμενο γ να επισημάνουν τα οφέλη:

- αναβάθμιση αγροτικών περιοχών λόγω α) των εμβασμάτων και β) της επιστροφής των ίδιων των μεταναστών.
- παρακμή της τοκογλυφίας στις επαρχίες
- πτώση των επιτοκίων από 25% σε 6-8%
- ουσιαστική εξαφάνιση των δανειστών που είχαν αρχίσει να πλουτίζουν
- αύξηση αξίας της γης
- αύξηση αξίας της εργασίας.

ΘΕΜΑ Β2

Τα αποτελέσματα από την επιβολή του ΔΟΕ (1898) στην Ελλάδα υπήρχαν και θετικά και αρνητικά .

Τα θετικά αναφέρονται στο σχολικό βιβλίο , σελ. 40, «Τα αποτελέσματα ήταν θετικά... κινητοποιήσεις του παρελθόντος».

Τα αρνητικά προκύπτουν απ'τα δύο κείμενα που δίνονταν:

- μέγιστη των ταπεινώσεων
- έλεγχος και διαχείριση των εσόδων του κράτους
- γνωμάτευση για την έκδοση χρήματος, τη σύναψη δανείων και γενικά για όλα σχεδόν τα δημοσιονομικά θέματα
- αναιρούσαν για μεγάλο χρονικό διάστημα τις εξουσίες της ελληνικής κυβέρνησης και του κοινοβουλίου
- έλεγχος αποφάσεων του κράτους και σχεδιασμού οικονομικής ανάπτυξης , από εξωελλαδικά κέντρα, ερήμην του ελληνικού λαού.
- τραυματισμός εθνικής φιλοτιμίας
- προστασία των συμφερόντων των ομολογιούχων και αδιαφορία για τον εξορθολογισμό των ελληνικών δημοσιονομικών πραγμάτων
- αφαιρούσε από τον έλεγχο του κοινοβουλίου τη φορολογική πολιτική που αποτελούσε τη βασική αρμοδιότητά του.

Επιμέλεια απαντήσεων των θεμάτων:
Γιαννακόπουλος Κων/νος- Ιωαννίδου Κίττυ